

414**ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW**

z dnia 28 marca 2007 r.

w sprawie wprowadzenia „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów Salmonelli w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)” na lata 2007—2009

Na podstawie art. 57a ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wprowadza się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Krajowy program zwalczania niektórych

serotypów Salmonelli w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)” na lata 2007—2009, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 23, poz. 188 i Nr 33, poz. 289 oraz z 2006 r. Nr 17, poz. 127, Nr 144, poz. 1045 i Nr 249, poz. 1830.

Prezes Rady Ministrów: *J. Kaczyński*

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 r. (poz. 414)

KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA NIEKTÓRYCH SEROTYPÓW SALMONELLI W STADACH HODOWLANYCH GATUNKU KURA (*GALLUS GALLUS*)**1. Zasady ogólne****1.1. Cel krajowego programu zwalczania niektórych serotypów Salmonelli w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)**

Stosownie do art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność (Dz. Urz. UE L 325 z 12.12.2003, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 41, str. 328, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2160/2003”, zadaniem Krajowego programu zwalczania choroby odzwierzęcej i odzwierzęcego czynnika chorobotwórczego jest osiągnięcie celu wspólnotowego, który został określony w rozporządzeniu Komisji nr 1003/2005 z dnia 30 czerwca 2005 r. wdrażającym rozporządzenie nr 2160/2003 w odniesieniu do celu wspólnotowego ograniczenia powszechnego występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach hodowlanych gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniającym rozporządzenie nr 2160/2003 (Dz. Urz. UE L 170 z 01.07.2005, str. 12).

Rozporządzenie to wyznaczyło cel wspólnotowy w odniesieniu do następujących serotypów *Salmonelli*:

— *Salmonella* Enteritidis,

— *Salmonella* Hadar,

— *Salmonella* Infantis,

— *Salmonella* Typhimurium,

— *Salmonella* Virchow.

Cel wspólnotowy został określony dla stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) liczących przynajmniej 250 ptaków.

Cel wspólnotowy zostanie osiągnięty w odniesieniu do stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) w przypadku ograniczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej maksymalnej wartości procentowej dorosłych stad z wynikiem pozytywnym badania do 1 % lub poniżej tej wartości. Cel ten powinien zostać osiągnięty do dnia 31 grudnia 2009 r.

1.2. Określenie obszaru objętego programem zwalczania niektórych serotypów Salmonelli w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)

Program wprowadza się do realizacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

1.3. Występowanie serotypów Salmonelli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

W 2004 r. w ramach monitorowania występowania pałeczek *Salmonella* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonego zgodnie z załącznikiem III do dyrektywy Rady 92/117 z dnia 17 grudnia 1992 r. dotyczącej środków ochrony przed określonymi chorobami odzwierzęcymi i odzwierzęcymi czynnikami chorobotwórczymi u zwierząt i w produktach pochodze-

nia zwierzęcego, w celu zapobieżenia zakażeniom i zatruciom przenoszonym przez żywność (Dz. Urz. UE L 62 z 15.03.1993, str. 38; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 14, str. 40), pałeczki *Salmonella* spp. stwierdzono w 6,3 % stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) poddanych monitorowaniu.

Serotyp *Salmonella* Enteritidis stwierdzono w 3,7 % stad poddanych monitorowaniu, serotyp *Salmonella* Typhimurium w 0,1 % stad, zaś serotypy *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Infantis i *Salmonella* Virchow w ok. 1 % stad poddanych monitorowaniu. Serotypy te stanowiły 4,8 % przyczyn ogólnej liczby zakażeń pałeczkami *Salmonella*.

Tab. 1. Występowanie pałeczek *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w roku 2004

	Liczba stad ogółem	Badane stada	Stada z wynikiem dodatnim badania w kierunku						
			<i>Salmonella</i> spp.	<i>S. Enteritidis</i>	<i>S. Typhimurium</i>	<i>S. Hadar</i>	<i>S. Virchow</i>	<i>S. Infantis</i>	Inne serotypy
Linia produkcji jaj									
Stada reprodukcyjne									
Czysta linia									
Stada prarodzicielskie									
Stada rodzicielskie	260	245	34	18		1	2	2	11
Kurczęta jednodniowe	26	26	7	4		1	1		1
Stada w okresie odchowu	56	44	8	2			1		5
Okres nieśności	178	176	18	11				2	5
Linia produkcji mięsnej									
Stada reprodukcyjne									
Czysta linia									
Stada prarodzicielskie									
Stada rodzicielskie	1163	1104	57	37	1	4	3	3	9
Kurczęta jednodniowe	99	89	4	2					2
Stada w okresie odchowu	318	293	10	7			1		2
Okres nieśności	746	722	43	28	1	4	2	3	5
Linia produkcji nieokreślona									
Stada reprodukcyjne									
Czysta linia									
Stada prarodzicielskie									
Stada rodzicielskie	83	77	3	1				1	1
Kurczęta jednodniowe	15	15	1	1					
Stada w okresie odchowu	25	23	2					1	1
Okres nieśności	43	38							

W 2004 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie było stad reprodukcyjnych prarodzicielskich i stad czystej linii.

1.4. Struktura i organizacja organów Inspekcji Weterynaryjnej

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej właściwą władzą wykonawczą w zakresie realizacji programów, o których mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 2160/2003, są organy Inspekcji Weterynaryjnej.

Organami Inspekcji Weterynaryjnej są:

- 1) Główny Lekarz Weterynarii;
- 2) wojewódzki lekarz weterynarii;
- 3) powiatowy lekarz weterynarii;
- 4) graniczny lekarz weterynarii.

Główny Lekarz Weterynarii stoi na czele Inspekcji Weterynaryjnej. Stosownie do art. 6 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. Nr 33, poz. 287, z późn. zm.) posiada status centralnego organu administracji rządowej podległego ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa. Głównego Lekarza Weterynarii powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, przy czym powołanie następuje na wniosek Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Główny Lekarz Weterynarii kieruje Inspekcją Weterynaryjną przy pomocy dwóch zastępców oraz wykonuje swoje zadania przy pomocy Głównego Inspektoratu Weterynarii.

Organem doradczym i opiniodawczym Głównego Lekarza Weterynarii, w sprawach objętych zakresem działania Inspekcji Weterynaryjnej, jest Rada Sanitarно-Epizootyczna.

Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej przewiduje różne usytuowanie tych organów w hierarchii zespolonych i niezespolonych organów terenowej administracji rządowej w województwie.

Wojewódzki lekarz weterynarii jest organem wojewódzkiej administracji zespolonej. Wykonuje on zadania i korzysta z uprawnień określonych w przepisach prawa weterynaryjnego w imieniu własnym, ale pod zwierzchnictwem wojewody. Podporządkowanie wojewódzkiego lekarza weterynarii wojewodzie wynika z art. 7 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001 r. Nr 80, poz. 872, z późn. zm.). Jednocześnie stosownie do art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej wojewódzki lekarz weterynarii podlega Głównemu Lekarzowi Weterynarii w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno-epizootycznego na obszarze swojej właściwości (tj. w zakresie realizacji zadań merytorycznych).

Na szczeblu powiatu właściwym organem do wykonywania zadań Inspekcji Weterynaryjnej jest powiatowy lekarz weterynarii, jako organ administracji niezespolonej, podległy wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii. Własne kompetencje w zakresie weterynarii posiada także graniczny lekarz weterynarii, który jest organem

wojewódzkiej administracji niezespolonej, podległym bezpośrednio centralnemu organowi administracji rządowej, jakim jest Główny Lekarz Weterynarii.

Terenowe organy Inspekcji Weterynaryjnej wykonują swoje zadania odpowiednio przy pomocy wojewódzkiego, powiatowego i granicznego inspektoratu weterynarii. Szczegółową organizację terenowych urzędów Inspekcji Weterynaryjnej określa zarządzenie nr 11 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wojewódzkich, powiatowych i granicznych inspektoratów weterynarii (Dz. Urz. MRiRW Nr 11, poz. 12).

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej organem pierwszej instancji właściwym w sprawach związanych z wykonywaniem zadań Inspekcji Weterynaryjnej jest powiatowy lekarz weterynarii, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. W zakresie właściwości instancyjnej organów Inspekcji Weterynaryjnej, przez którą rozumiemy właściwość organu m.in. do weryfikacji decyzji wydanej przez organ administracyjny niższej instancji, organem wyższego stopnia w stosunku do powiatowego jest wojewódzki lekarz weterynarii, w stosunku zaś do wojewódzkiego lekarza weterynarii i granicznego lekarza weterynarii — Główny Lekarz Weterynarii.

Dodatkowo ustawa przewiduje, w przypadkach uzasadnionych szczególną wagą lub zawartością sprawy, możliwość podejmowania przez organ wyższej instancji wszelkich czynności należących do zakresu działania organu niższego stopnia. W takim przypadku organ wyższego stopnia staje się organem pierwszej instancji.

Organy Inspekcji Weterynaryjnej przy wykonywaniu swoich zadań współdziałają z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Handlowej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz z organami administracji samorządowej.

Zgodnie z art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej urzędowe badania laboratoryjne są wykonywane w szczególności przez:

- 1) zakłady higieny weterynaryjnej wchodzące w skład wojewódzkich inspektoratów weterynarii, które są regionalnymi laboratoriami weterynaryjnymi w rozumieniu przepisów Unii Europejskiej;
- 2) laboratoria weterynaryjne wchodzące w skład innych niż wymienione w pkt 1 jednostek organizacyjnych Inspekcji;
- 3) krajowe laboratoria referencyjne w rozumieniu przepisów Unii Europejskiej.

Aktualnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej istnieje 16 zakładów higieny weterynaryjnej oraz 16 pracowni terenowych. Ich status zależy od wewnętrznych przepisów regulujących

funkcjonowanie poszczególnych wojewódzkich inspektoratów weterynarii.

Laboratorium weterynaryjnym wchodzącym w skład innych jednostek organizacyjnych Inspekcji Weterynaryjnej jest Laboratorium Badania Mleka Surowego działające jako gospodarstwo pomocnicze przy Powiatowym Inspektoracie Weterynarii w Skierniewicach.

Zadania laboratoriów referencyjnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wykonują następujące jednostki organizacyjne:

- 1) Państwowy Instytut Weterynaryjny — Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, al. Partyzantów 57, 24-100 Puławy;
- 2) Krajowe Laboratorium Paszowe w Lublinie należące do struktur organizacyjnych Instytutu Zootechniki w Balicach k. Krakowa, ul. Chmielna 2, 20-079 Lublin;
- 3) Instytut Ochrony Roślin, Laboratorium Zakładu Badania Pozostałości Środków Ochrony Roślin, ul. Miczurina 20, 60-318 Poznań.

Nadzór nad działalnością Inspekcji Weterynaryjnej oraz laboratoriów referencyjnych sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, który jest naczelnym organem administracji rządowej. Kompetencje ministra właściwego do spraw rolnictwa w tym zakresie wynikają z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1548, z późn. zm.).

1.5. **Zatwierdzone laboratoria, w których dokonuje się analizy próbek zgromadzonych w ramach programu**

Laboratoriami zatwierdzonymi, w których przeprowadza się badania próbek zgromadzonych w ramach programu, są:

- 1) Zakład Higieny Weterynaryjnej we Wrocławiu — dla województwa dolnośląskiego;
- 2) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Bydgoszczy — dla województwa kujawsko-pomorskiego;
- 3) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Lublinie — dla województwa lubelskiego i podlaskiego;
- 4) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Gorzowie Wielkopolskim — dla województwa lubuskiego;
- 5) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Łodzi — dla województwa łódzkiego;
- 6) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Krakowie — dla województwa małopolskiego;
- 7) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Warszawie — dla województwa mazowieckiego;
- 8) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Opolu — dla województwa opolskiego;
- 9) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Krośnie — dla województwa podkarpackiego;
- 10) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Gdańsku — dla województwa pomorskiego i warmińsko-mazurskiego;

- 11) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Katowicach — dla województwa śląskiego;
- 12) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Kielcach — dla województwa świętokrzyskiego;
- 13) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Poznaniu — dla województwa wielkopolskiego;
- 14) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Szczecinie i Oddział Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Koszalinie — dla województwa zachodniopomorskiego.

Laboratorium referencyjnym, stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2004 r. w sprawie wykazu laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 251, poz. 2513), jest Laboratorium Zakładu Mikrobiologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego — Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

1.6. **Metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)**

Stosownie do postanowień pkt 3.2 załącznika do rozporządzenia Komisji nr 1003/2005 z dnia 30 czerwca 2005 r. wdrażającego rozporządzenie nr 2160/2003 w odniesieniu do celu wspólnotowego ograniczenia powszechnego występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach hodowlanych gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 do wykrywania serotypów objętych niniejszym programem należy stosować metodę zalecaną przez Wspólnotowe Laboratorium Referencyjne Badania Salmonelli w Bilthoven w Holandii. Jest ona modyfikacją normy ISO 6579 (2002), w której w roli pojedynczego ośrodka selektywnego wzbogacania używa się pożywki półtłynnej (MSRV). Pożywka półtłynna powinna być inkubowana w temperaturze $41,5 \pm 1$ °C przez okres $2 \times (24 \pm 3)$ godziny.

W odniesieniu do próbek z okładzin na buty i pozostałych próbek odchodów, o których mowa w pkt 3.1 załącznika do rozporządzenia Komisji nr 1003/2005 z dnia 30 czerwca 2005 r. wdrażającego rozporządzenie nr 2160/2003 w odniesieniu do celu wspólnotowego ograniczenia powszechnego występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach hodowlanych gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003, należy zebrać wyhodowany na zbuforowanej wodzie peptonowej wzbogacony bulion do użycia w przyszłych hodowlach. W tym celu należy zwykle inkubować obydwie próbki w zbuforowanej wodzie peptonowej. Z każdej próbki należy pobrać 1 ml wyhodowanego bulionu i dokładnie wymieszać, następnie pobrać 0,1 ml roztworu i inokulować płytki MSRV.

Serotypowaniu podlega przynajmniej jeden izolat z każdej dodatniej próbki zgodnie ze schematem Kaufmann-White.

1.7. Kontrole urzędowe w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) oraz pasz przeznaczonych dla tych stad

Etapy produkcji, na których pobieranie próbek w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) jest obowiązkowe, zostały określone w lit. B załącznika II rozporządzenia nr 2160/2003.

Pobieranie próbek w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*) piskląt jednodniowych należy do obowiązków hodowcy. Pobieranie przeprowadza się zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) próbki wyściółki pobiera się wraz z mekonium z 10 pojemników transportowych z każdej dostawy (po 25 g z pojemnika) lub w przypadku pojemników bez wyściółki;
- 2) wymazy powierzchniowe pobiera się z dna 10 pojemników (pulowane w laboratorium w 1 próbkę) lub
- 3) pisklęta padłe (w tym również w czasie transportu), nie więcej niż 20 szt. — pulowane w laboratorium w 1 próbkę.

Pobieranie próbek w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*) ptaków czterotygodniowych oraz na 2 tygodnie przed rozpoczęciem składania jaj lub przed przeniesieniem do jednostki produkcyjnej jest obowiązkiem hodowcy. Pobieranie to następuje z zastosowaniem przepisów załącznika do rozporządzenia Komisji (WE) nr 1003/2005 z dnia 30 czerwca 2005 r. wdrażającego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 w odniesieniu do celu wspólnotowego ograniczenia powszechnego występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach hodowlanych gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003.

Miejsce, częstotliwość, sposób i procedura pobierania pozostałych próbek oraz ich przygotowanie są określone w załączniku do rozporządzenia Komisji nr 1003/2005 z dnia 30 czerwca 2005 r. wdrażającego rozporządzenie nr 2160/2003 w odniesieniu do celu wspólnotowego ograniczenia powszechnego występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach hodowlanych gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniającego rozporządzenie nr 2160/2003.

Pobieranie próbek z inicjatywy hodowcy, o którym mowa w załączniku do rozporządzenia Komisji nr 1003/2005 z dnia 30 czerwca 2005 r. wdrażającego rozporządzenie nr 2160/2003 w odniesieniu do celu wspólnotowego ograniczenia powszechnego występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach hodowlanych gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniającego rozporządzenie nr 2160/2003, powinno odbywać się na terenie gospodarstwa.

Wykrycie serotypów pałeczek *Salmonella* objętych niniejszym programem lub stwierdzenie efektu hamującego mnożenie się bakterii, w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy,

powinno być bezzwłocznie zgłaszane właściwemu dla miejsca prowadzenia gospodarstwa powiatowemu lekarzowi weterynarii przez hodowcę oraz zatwierdzone laboratorium, o którym mowa w pkt 1.5, przeprowadzające badanie laboratoryjne próbek.

W przypadku stwierdzenia w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy efektu hamującego mnożenie się bakterii powiatowy lekarz weterynarii zarządza urzędowe pobranie próbek w gospodarstwie. Badania te są wykonywane na koszt właściciela.

Kontrole urzędowe pasz przeznaczonych dla stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) w zakresie wykrywania serotypów *Salmonella* objętych programem zostały przewidziane w Krajowym planie kontroli urzędowej środków żywienia zwierząt, przygotowanym i wdrożonym zgodnie z postanowieniami art. 22 dyrektywy Rady (WE) 95/53 z dnia 25 października 1995 r. ustalającej zasady dotyczące organizacji urzędowych inspekcji w zakresie żywienia zwierząt (Dz. Urz. WE L 265 z 08.11.1995, str. 17; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 18, str. 278).

1.8. Kontrole urzędowe na poszczególnych etapach produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego

Stosownie do art. 52 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prowadzi się monitorowanie chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych. Obowiązkiem monitorowania są objęte między innymi salmonelloza i jej czynniki chorobotwórcze.

Obowiązek monitorowania obejmuje zbieranie, przechowywanie, analizowanie i rozpowszechnianie danych dotyczących salmonellozy i jej czynników chorobotwórczych na wszystkich etapach produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego.

Plan pobierania próbek przy produkcji produktów pochodzących od drobiu zostanie określony po ustanowieniu celu wspólnotowego odnośnie do serotypów *Salmonella* dla kur niosek i brojlerów kurzych zgodnie z art. 4 rozporządzenia nr 2160/2003 oraz po ustanowieniu szczegółowych zasad, o których mowa w lit. E ust. 2 załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003.

1.9. Środki podejmowane w związku z wykryciem serotypu *Salmonella* objętego programem w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*) lub w produktach pochodzących od tych ptaków

1.9.1. W przypadku uzyskania pozytywnego wyniku badań laboratoryjnych próbek pobranych z inicjatywy hodowcy, w zakresie wykrycia serotypu *Salmonella* objętego programem w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*), hodowca jest obowiązany do:

- 1) pozostawienia ptaków w miejscu ich stałego przebywania i niewprowadzania tam innego drobiu;

- 2) uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do kurnika lub miejsc, w których znajdują się ptaki podejrzane o zakażenie lub ich zwłoki;
- 3) wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i sprzedaży mięsa, jaj, zwłok ptaków, paszy, ściółki i innych przedmiotów znajdujących się w miejscu utrzymywania ptaków;
- 4) udostępnienia ptaków do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielania pomocy w wykonywaniu tych badań i zabiegów;
- 5) udzielania organowi Inspekcji Weterynaryjnej oraz osobom działającym w jego imieniu wyjaśnień i informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby lub zakażenia, źródeł choroby lub źródeł zakażenia lub zapobiegania szerzeniu się choroby lub zakażenia.

1.9.2. W przypadku, o którym mowa w ppkt 1.9.1, powiatowy lekarz weterynarii, stosownie do art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt:

- 1) pobiera próbki do badań diagnostycznych w sposób, który jest określony w załączniku do rozporządzenia Komisji nr 1003/2005 z dnia 30 czerwca 2005 r. wdrażającego rozporządzenie nr 2160/2003 w odniesieniu do celu wspólnotowego ograniczenia powszechnego występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach hodowlanych gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003;
- 2) nakazuje:
 - a) odosobnienie drobiu znajdującego się w gospodarstwie w poszczególnych kurnikach lub w innych obiektach, w których jest on utrzymywany,
 - b) zastosowanie produktów biobójczych w celu dezynfekcji jaj wylęgowych bezpośrednio po zbiorze,
 - c) zastosowanie produktów biobójczych przed wejściami i wyjściami z kurników, jak również wjazdami i wyjazdami z terenu gospodarstwa,
 - d) wylęganie jaj już inkubowanych w zakładzie wylęgowym w oddzielnych aparatach lęgowych, w oparach formaliny lub innego środka dezynfekcyjnego, aktywnego w stosunku do pałeczek *Salmonella*, dopuszczonego do bieżącej dezynfekcji w czasie lęgu;

3) zakazuje:

- a) wywożenia jaj z gospodarstwa z wyłączeniem wywozu bezpośrednio do zakładu wytwarzającego lub przetwarzającego produkty jajeczne, o którym mowa w przepisach o produktach pochodzenia zwierzęcego,
- b) stosowania produktów biobójczych, chemioterapeutyków i środków utrudniających izolację pałeczek w stadzie przed pobraniem próbek urzędowych,

c) przemieszczania drobiu z gospodarstwa i do gospodarstwa,

d) wywożenia z gospodarstwa odchodów pochodzących od drobiu oraz zużytej ściółki.

1.9.3. W przypadku uzyskania pozytywnego wyniku badań laboratoryjnych urzędowo pobranych próbek powiatowy lekarz weterynarii, z zastrzeżeniem ppkt 2.2.2.2 załącznika do rozporządzenia Komisji nr 1003/2005 z dnia 30 czerwca 2005 r. wdrażającego rozporządzenie nr 2160/2003 w odniesieniu do celu wspólnotowego ograniczenia powszechnego występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach hodowlanych gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003, nakazuje:

- 1) niezwłocznie ubój lub zabicie wszystkich sztuk drobiu pochodzącego z gospodarstwa, z tym że sztuki wykazujące kliniczne objawy choroby zawsze podlegają zabiciu;
- 2) zniszczenie zwłok wszystkich sztuk drobiu padłego i zabitego;
- 3) zniszczenie jaj wylęgowych i piskląt z nich wylęgniętych, z tym, że jaja wylęgowe świeże, nienałożone można poddać obróbce cieplnej gwarantującej zabicie wszystkich pałeczek *Salmonella*;
- 4) zniszczenie lub zagospodarowanie pasz po obróbce cieplnej gwarantującej zabicie pałeczek *Salmonella*;
- 5) zniszczenie lub zagospodarowanie ściółki, odchodów i innych przedmiotów, które mogły ulec zakażeniu, w sposób, który wyklucza zanieczyszczenie pałeczkami *Salmonella*;
- 6) po wykonaniu czynności, o których mowa w pkt 1—5, oczyszczanie i odkażanie obiektów, w których był przetrzymywany drób, ich otoczenia, pojazdów używanych do jego transportu oraz pozostałych przedmiotów, które mogły ulec zakażeniu, wykonywane pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii.

1.9.4. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku gospodarstw, w których znajdują się dwa lub większa liczba stad drobiu, może odstąpić od stosowania środków, o których mowa w ppkt 1.9.3, w stosunku do tych stad drobiu, w których wszystkie zwierzęta są zdrowe, jeżeli jednocześnie:

- 1) stada te są utrzymywane w kurnikach, których pomieszczenia są całkowicie odizolowane od pomieszczeń, w których znajduje się drób zakażony;
- 2) czynności związane z utrzymywaniem drobiu, w tym karmienie drobiu, odbywają się w sposób uniemożliwiający szerzenie się pałeczek *Salmonella*.

1.9.5. Środki, o których mowa w pkt 1.9. programu, są stosowane bez uszczerbku dla środków wskazanych w lit. C załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady

z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność.

1.9.6. Zasady stosowania środków zwalczających drobnoustroje oraz prowadzenia szczepień są określone w przepisach rozporządzenia Komisji (WE) nr 1177/2006 z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów zwalczania salmonelli u drobiu (Dz. Urz. UE L 212 z 02.08.2006, str. 3).

1.10. Akty prawne stanowiące podstawę do realizacji programu

- 1) ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. Nr 33, poz. 287, z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz. U. Nr 144, poz. 1045);
- 4) ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127, z późn. zm.);
- 5) ustawa z dnia 6 września 2001 r. — Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 533, z późn. zm.);
- 6) ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1548, z późn. zm.);
- 7) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie wykazu laboratoriów upoważnionych do prowadzenia badań środków żywienia zwierząt oraz pasz leczniczych w ramach kontroli urzędowej (Dz. U. Nr 131, poz. 1411);
- 8) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2004 r. w sprawie wykazu laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 251, poz. 2513);
- 9) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych (Dz. U. Nr 219, poz. 2225, z późn. zm.);
- 10) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 5 listopada 1998 r. w sprawie trybu powoływania i odwoływania rzeczoznawców, ich kwalifikacji i zasad wynagradzania oraz szczegółowych zasad oszacowywania zwierząt (Dz. U. Nr 143, poz. 925, z późn. zm.);
- 11) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 kwietnia 2003 r. w sprawie

określenia trybu i sposobu ustalania odszkodowania (Dz. U. Nr 89, poz. 838);

12) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2004 r. w sprawie wzoru dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1893).

1.11. Pomoc finansowa udzielana przedsiębiorstwom paszowym i żywnościowym

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej koszty wykonywania zadań Inspekcji są pokrywane z budżetu państwa. Z przepisu art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy wynika, że do wspomnianych zadań należy zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych.

Stosownie do art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt za kury zabite z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej albo za zwierzęta padłe w wyniku zastosowania zabiegów nakazanych przez te organy przysługuje odszkodowanie z budżetu państwa.

Odszkodowanie, co do zasady, przysługuje w wysokości wartości rynkowej drobiu. Odszkodowanie ze środków budżetu państwa przysługuje również za zniszczone z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej produkty pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego, pasze oraz sprzęt, które nie mogą być poddane odkażeniu. Wartość odszkodowania określa się na podstawie średniej z trzech kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz dwóch rzeczoznawców wyznaczonych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Odszkodowanie nie przysługuje podmiotom prowadzącym działalność w zakresie zarobkowego przewozu zwierząt lub przewozu zwierząt, wykonywanego w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej, organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt, obrotu zwierzętami, pośrednictwa w tym obrocie, skupu zwierząt, obrotu paszami, uboju zwierząt rzeźnych lub produkcji mięsa oraz zbierania, transportowania, przechowywania, operowania, przetwarzania oraz wykorzystywania lub usuwania ubocznych produktów zwierzęcych. Podmioty te we własnym zakresie ponoszą ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej związanej ze zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego.

O przyznaniu lub odmowie przyznania odszkodowania rozstrzyga powiatowy lekarz weterynarii, w drodze decyzji administracyjnej. Decyzja przyznająca odszkodowanie jest ostateczna i nie przysługuje od niej odwołanie do wojewódzkiego lekarza weterynarii. Strona niezadowolona z wysokości odszkodowania może jednak, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji, wnieść powództwo do sądu rejonowego.

2. **Wymagania dotyczące przedsiębiorstw paszowych żywnościowych objętych programem**
- 2.1. **Struktura hodowli gatunku kura (*Gallus gallus*) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz produktów pozyskanych od tego gatunku**

Liczba gospodarstw utrzymujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, liczące nie mniej niż 250 sztuk, stada hodowlane z gatunku kura (*Gallus gallus*) w zależności od liczby ptaków w gospodarstwie w roku 2004 przedstawiała się następująco:

Tab. 2.

Linia produkcji jaj				
Liczba ptaków w gospodarstwie	250—999	1000—2 999	3 000—10 000	powyżej 10 000
Czysta linia				
Prarodzice				
Rodzice	7	16	68	40
w okresie odchowu	3	2	13	9
w okresie produkcji	3	14	54	31
Linia produkcji mięsa				
Liczba ptaków w gospodarstwie	250—999	1 000—2 999	3 000—10 000	powyżej 10 000
Czysta linia				
Prarodzice				
Rodzice	2	17	232	165
w okresie odchowu		1	58	43
w okresie produkcji	2	16	174	122
Linia produkcji nieokreślona				
Liczba ptaków w gospodarstwie	250—999	1 000—2 999	3 000—10 000	powyżej 10 000
Czysta linia				
Prarodzice				
Rodzice		20	12	5
w okresie odchowu		8		2
w okresie produkcji		12	12	3

Liczba liczących nie mniej niż 250 sztuk stad z gatunku kura (*Gallus gallus*) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zależności od liczby ptaków w stadzie w roku 2004 przedstawiała się następująco:

Tab. 3.

Linia produkcji jaj				
Liczba ptaków w stadzie	250—999	1 000—2 999	3 000—10 000	powyżej 10 000
Czysta linia				
Prarodzice				
Rodzice	7	21	105	22
w okresie odchowu	4	4	18	5
w okresie produkcji	4	17	87	17
Linia produkcji mięsa				
Liczba ptaków w stadzie	250—999	1 000—2 999	3 000—10 000	powyżej 10 000
Czysta linia				
Prarodzice				
Rodzice	3	42	543	201
w okresie odchowu		15	67	77
w okresie produkcji	3	27	476	124
Linia produkcji nieokreślona				
Liczba ptaków w stadzie	250—999	1 000—2 999	3 000—10 000	powyżej 10 000
Czysta linia				
Prarodzice				
Rodzice		18	23	4
w okresie odchowu		4	3	2
w okresie produkcji		14	20	2

Liczba kur niosek w liczących nie mniej niż 250 sztuk stadach hodowlanych z gatunku kura (*Gallus gallus*) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zależności od liczby ptaków w stadzie w roku 2004 przedstawiała się następująco:

Tab. 4.

Linia produkcji jaj				
Liczba ptaków w stadzie	250—999	1 000—2 999	3 000—10 000	powyżej 10 000
Czysta linia				
Prarodzice				
Rodzice	9 510	24 690	330 590	784 140
w okresie odchowu	1 170	4 400	120 720	228 500
w okresie produkcji	8 340	20 290	209 870	555 640
Linia produkcji mięsa				
Liczba ptaków w stadzie	250—999	1 000—2 999	3 000—10 000	powyżej 10 000
Czysta linia				
Prarodzice				
Rodzice	1 300	1 400	2 105 520	8 448 080
w okresie odchowu		1 400	667 030	2 210 360
w okresie produkcji	1 300		1 438 490	6 237 720
Linia produkcji nieokreślona				
Liczba ptaków w stadzie	250—999	1 000—2 999	3 000—10 000	powyżej 10 000
Czysta linia				
Prarodzice				
Rodzice		28 840	134 560	21 700
w okresie odchowu		13 300	34 590	11 200
w okresie produkcji		15 540	99 970	10 500

Liczba zakładów wylęgu drobiu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zależności od ich wydajności w roku 2004 przedstawiała się następująco:

Tab. 5.

Wydajność (jaja wylęgowe)	Liczba zakładów wylęgu drobiu	
	linia produkcji jaj	linia produkcji mięsa
1 000—5 000	1	1
5 001—10 000	1	2
10 001—20 000	5	6
20 001—50 000	4	6
50 001—100 000	6	15
100 001—200 000	4	20
200 001—500 000	15	27
ponad 500 000	20	38
Razem	56	115

Zgodnie ze sprawozdaniem z urzędowego badania zwierząt rzeźnych, mięsa, drobiu, dziczyzny, królików i zwierząt akwakultury za 2004 r. (RRW-6) urzędowemu badaniu poubojowemu poddanych zostało 20 322 330 ptaków z gatunku kura (*Gallus gallus*).

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na dzień 30 grudnia 2005 r., działało 1018 ferm jaj konsumpcyjnych, 90 zakładów pakowania jaj konsumpcyjnych oraz 13 zakładów przetwórstwa jaj.

2.2. Struktura produkcji pasz

Produkcja pasz przeznaczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

w roku 2005 wyniosła 5,7 mln ton ogółem, co w porównaniu z rokiem 1999 stanowi wzrost o 46,2 %. Produkcja pasz dla drobiu w roku 2005 wyniosła 4,1 mln ton, co stanowi 71,9 % ogólnej produkcji pasz przeznaczonych do obrotu w Rzeczypospolitej Polskiej. Na rok 2006 była planowana produkcja pasz dla drobiu przeznaczonych do obrotu na poziomie 4,3 mln ton.

Produkcja pasz ogółem w Rzeczypospolitej Polskiej według prognozy na 2006 r. miała wynieść 8,5 mln ton.

Tab. 6. Najwięksi krajowi producenci pasz

Producent	Szacowana roczna produkcja w tys. ton
Provimi Polska Holding, Osnowo	1 000
Rolimpex, Dobroszyce	500—600
Cargill Polska, Warszawa	400
Koudijs Pasze, Łęczyca	360
Golpasz, Golub-Dobrzyń	250
Wytwórnia Pasz Wipasz Wadąg	250
PPUH HIMA, Spytkowice	180
Dossche, Kalisz	150
Spomis, Gołańcz	100—150
Tasomix, Nowe Skalmierzyce	100—150
Neorol, Żerków	100—150
Piast, Lewkowiec	100—150
Agrocentrum, Kolno	100—150
Contipasz, Grodków	100—150
CHV, Szamotuły	100—150

Tab. 7. Struktura produkcji mieszanek paszowych przeznaczonych do obrotu

Mieszanki paszowe przeznaczone do obrotu	%
Wysokobiałkowe dla bydła	1,0
Wysokobiałkowe dla drobiu	1,2
Wysokobiałkowe dla świń	7,2
Średniobiałkowe dla bydła i owiec	3,5
Średniobiałkowe dla drobiu	68,9
Średniobiałkowe dla świń	18,2
Ogółem	100 %

Tab. 8. Udział producentów w rynku pasz

Producenci	%
Provimi Rolimpex	30
Cargill Polska	8
Koudijs Pasze	7
Golpasz	5
Wytwórnia Pasz Wipasz	5
PPUH HIMA	4
Dossche	3
Pozostali	38
Ogółem	100 %

2.3. Odpowiednie instrukcje dotyczące dobrych praktyk gospodarowania lub inne wytyczne obowiązujące w zakresie higieny w gospodarstwach rolnych

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej znajdują zastosowanie wytyczne opracowane przez Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich Oddział w Poznaniu w zakresie dostosowania gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej — produkcja drobiu i jaj. Stosowanie wytycznych nie jest obowiązkowe.

2.4. Standardowy nadzór weterynaryjny nad gospodarstwami rolnymi

W zakresie środków profilaktyki weterynaryjnej podejmowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podstawowe znaczenie ma ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Ustawa ustanawia nadzór organów administracji publicznej nad prowadzeniem działalności związanej z drobiem, określeniu warunków zapewniających odpowiedni poziom bezpieczeństwa epizootycznego dla prowadzenia takiej działalności oraz

określeniu katalogu środków nadzoru. Katalog ten obejmuje kompetencje organów administracji weterynaryjnej do wydawania decyzji administracyjnych oraz prowadzenia działań faktycznych o charakterze materialno-technicznym.

Na mocy przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt do kompetencji organów Inspekcji Weterynaryjnej przekazany został nadzór nad działalnością prowadzoną w zakresie:

- 1) utrzymywania drobiu, w celu umieszczenia go na rynku;
- 2) zarobkowego przewozu drobiu lub przewozu wykonywanego w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej;
- 3) organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów drobiu;
- 4) skupu drobiu i obrotu drobiem lub pośrednictwa w tym obrocie;
- 5) prowadzenia miejsc gromadzenia drobiu;
- 6) wytwarzania, pozyskiwania, konserwacji, obróbki, przechowywania, prowadzenia obrotu

lub wykorzystywania materiału biologicznego pochodzącego od drobiu w ramach tzw. zakładu hodowli zarodowej oraz zakładu produkcyjnego;

- 7) odchowu drobiu hodowlanego do fazy osiągnięcia dojrzałości płciowej lub rozpoczęcia nieśności, w ramach zakładu odchowu drobiu;
- 8) zakładu drobiu¹⁾;
- 9) zbierania, transportowania, przechowywania, operowania, przetwarzania oraz wykorzystywania lub usuwania produktów ubocznych pochodzących od drobiu²⁾.

Rozpoczęcie działalności nadzorowanej w zakresie przewozu drobiu i obrotu nim, prowadzenia stacji kwarantanny albo zakładu drobiu jest objęte obowiązkiem rejestracji u powiatowego lekarza weterynarii. Dodatkowo podmiot podejmujący wyżej wymienioną działalność jest obowiązany uzyskać decyzję powiatowego lekarza weterynarii stwierdzającą spełnianie wymagań weterynaryjnych. Powiatowy lekarz weterynarii po otrzymaniu wniosku zainteresowanego podmiotu wszczyna w tym względzie postępowanie administracyjne. Wniosek taki powinien być złożony co najmniej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem działalności i zawierać:

- 1) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres podmiotu;
- 2) określenie rodzaju i zakresu działalności nadzorowanej, którą wnioskodawca zamierza prowadzić;
- 3) określenie lokalizacji obiektów budowlanych i miejsc, w których ma być prowadzona działalność nadzorowana, oraz planowanego czasu jej prowadzenia.

¹⁾ Stosownie do art. 2 pkt 20 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt zakład hodowli zarodowej (zajmujący się produkcją jaj wylęgowych przeznaczonych do wylęgu piskląt reprodukcyjnych, prarodzielskich lub rodzicielskich), zakład reprodukcyjny (zajmujący się produkcją jaj wylęgowych przeznaczonych do wylęgu piskląt użytkowych), zakład odchowu (prowadzący odchów drobiu hodowlanego do fazy osiągnięcia dojrzałości płciowej lub rozpoczęcia nieśności) oraz zakład wylęgu drobiu (prowadzący inkubację jaj wylęgowych, wylęg oraz dostarczanie piskląt jednodniowych, za które uważa się pisklęta drobiu mające mniej niż 72 godziny życia, jeszcze niekarmione, a w przypadku piskląt kaczki piżmowej — *Cairina moschata* lub jej krzyżówki, które mogły być karmione) objęty jest zbiorczym pojęciem zakładu drobiu.

²⁾ Kwestie te reguluje rozporządzenie nr 1774/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 października 2002 r. ustanawiające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. WE L 273 z 10.10.2002, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 37, str. 92). Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 808/2003 z dnia 12 maja 2003 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające przepisy dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. WE L 117 z 13.05.2003, str. 1; Dz. Urz. Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 38, str. 513).

Powiatowy lekarz weterynarii, wydając decyzję stwierdzającą spełnianie wymagań weterynaryjnych, nadaje weterynaryjny numer identyfikacyjny podmiotowi lub poszczególnym obiektom budowlanym lub miejscom, w których ma być prowadzona działalność nadzorowana, lub osobom wykonującym określone czynności w ramach tej działalności.

Działalność polegająca na organizowaniu targów, wystaw, pokazów drobiu oraz utrzymywaniu drobiu w celu umieszczenia go lub pochodzących od niego produktów na rynku nie wymaga decyzji powiatowego lekarza o spełnieniu warunków weterynaryjnych. Do prowadzenia wyżej wymienionych działalności jest konieczne jedynie zgłoszenie ich rozpoczęcia, które powinno spełniać identyczne wymagania, jak w przypadku wniosku składanego przed rozpoczęciem działalności podlegającej zatwierdzeniu.

Podmioty prowadzące działalność nadzorowaną zostały zobowiązane także do poinformowania powiatowego lekarza weterynarii o zaprzestaniu prowadzenia określonego rodzaju działalności nadzorowanej oraz o każdej zmianie stanu prawnego lub faktycznego związanego z prowadzeniem tej działalności w zakresie dotyczącym wymagań weterynaryjnych. Informacja taka powinna zostać przekazana w formie pisemnej w terminie siedmiu dni od dnia zaistnienia zdarzenia. Dodatkowo, podmioty prowadzące działalność nadzorowaną w zakresie zarobkowego przewozu zwierząt lub przewozu zwierząt wykonywanego w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej, organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt, obrotu zwierzętami, pośrednictwa w tym obrocie lub skupu zwierząt są obowiązane zawiadomić właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii o każdym załadunku i wyładunku drobiu co najmniej na 24 godziny przed planowanym terminem dokonania tych czynności oraz o czasie i miejscu organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów co najmniej na 30 dni przed planowanym terminem ich zorganizowania.

Podmioty prowadzące działalność podlegającą nadzorowi organów Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie spełnienia wymagań weterynaryjnych są obowiązane zapewniać wymagania lokalizacyjne, zdrowotne, higieniczne, sanitarne, organizacyjne, techniczne lub technologiczne zabezpieczające przed zagrożeniem epizootycznym, epidemicznym lub zapewniające właściwą jakość produktów. Wymagania te w sposób szczegółowy są określone w rozporządzeniach wydanych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa. Szczegółowe regulacje obejmują między innymi kwestie:

- 1) stanu zdrowia zwierząt będących przedmiotem działalności nadzorowanej;

- 2) lokalizacji i wyposażenia gospodarstw oraz miejsc gromadzenia drobiu, jak również innych miejsc przetrzymywania drobiu;
- 3) pochodzenia zwierząt będących przedmiotem działalności nadzorowanej, w tym sposobu prowadzenia rejestrów tych zwierząt;
- 4) kwalifikacji osób wykonujących określone czynności w ramach prowadzonej działalności nadzorowanej oraz zakresu tych czynności;
- 5) sposobu postępowania z niejadalnymi produktami pochodzenia zwierzęcego wytwarzanymi w ramach prowadzonej działalności nadzorowanej;
- 6) świadectw zdrowia lub innych dokumentów, w które zaopatruje się zwierzęta będące przedmiotem działalności nadzorowanej lub niejadalne produkty pochodzenia zwierzęcego wytwarzane przy prowadzeniu tej działalności;
- 7) sposobu i zakresu prowadzenia dokumentacji oraz okresu jej przechowywania;
- 8) środków transportu i warunków transportu zwierząt lub niejadalnych produktów pochodzenia zwierzęcego, będących przedmiotem działalności nadzorowanej lub wykorzystywanych do jej prowadzenia.

W ramach nadzoru sprawowanego przez organy Inspekcji Weterynaryjnej nad działalnością związaną z drobiem pracownikom Inspekcji, jak również osobom wyznaczonym do wykonywania określonych zadań w imieniu Inspekcji przysługuje prawo przeprowadzenia w każdym czasie kontroli w zakresie spełnienia przez podmioty nadzorowane wymagań weterynaryjnych. Podmiot przeprowadzający kontrole, oprócz prawa wstępu na teren, na którym podmioty prowadzą działalność nadzorowaną, stosownie do art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, ma prawo do nieodpłatnego pobierania próbek do badań oraz żądania pisemnych lub ustnych informacji w zakresie objętym przedmiotem kontroli, w tym żądania okazywania i udostępniania dokumentów lub danych informatycznych. Jeżeli w wyniku kontroli zostaną stwierdzone uchybienia w spełnieniu wymagań weterynaryjnych przez podmioty nadzorowane, organom Inspekcji Weterynaryjnej przysługują kompetencje dające możliwość doprowadzenia wadliwego stanu faktycznego do stanu nakazanego. Inspekcja Weterynaryjna działa w tym zakresie jako wyspecjalizowana „policja administracyjna”, łącząc realizację funkcji kontrolnych z zadaniami i kompetencjami właściwymi dla innych organów administracji publicznej, a w szczególności z uprawnieniami do wydawania decyzji administracyjnych, w tym różnego rodzaju nakazów i zakazów.

W przypadku stwierdzenia, że przy prowadzeniu działalności nadzorowanej zostały naruszone wymagania weterynaryjne, powiatowy lekarz weterynarii, stosownie do art. 8 ust. 1 ustawy

z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, ma kompetencje do wydania jednej z następujących decyzji administracyjnych:

- 1) nakazującej usunięcie uchybień w określonym terminie;
- 2) nakazującej wstrzymanie działalności do czasu usunięcia uchybień;
- 3) zakazującej umieszczania na rynku zwierząt lub handlu zwierzętami będącymi przedmiotem działalności albo zakazującej produkcji, umieszczania na rynku lub handlu określonymi produktami, wytwarzanymi przy prowadzeniu tej działalności.

Wybór decyzji pozostawiono uznaniu powiatowego lekarza weterynarii. Nie jest to jednak uznanie swobodne. Dokonując bowiem rozstrzygnięcia, organ Inspekcji ma na względzie zagrożenie dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt.

W przypadku gdy kontrolowany podmiot nie stosuje się do nakazów lub zakazów wynikających z decyzji wydanej na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, powiatowy lekarz weterynarii ma obowiązek wydania kolejnej decyzji, w której rozstrzyga o zakazie prowadzenia dalszej działalności przez podmiot i skreśla go z rejestru, z tym że decyzja ta nie może z mocy prawa zostać wydana w stosunku do gospodarstw utrzymujących drób (art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt). Rozwiązanie takie powinno być zastosowane niezależnie od możliwości wdrożenia przymusowej egzekucji nakazów lub zakazów decyzji wydanej na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, przeprowadzonej na podstawie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

2.5. Wpis gospodarstw rolnych do rejestru

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, o której mowa w pkt 2.4. Rejestr ten zawiera:

- 1) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres podmiotu;
- 2) weterynaryjny numer identyfikacyjny, jeżeli został nadany;
- 3) określenie rodzaju i zakresu prowadzonej działalności nadzorowanej;
- 4) informacje o decyzjach administracyjnych wydanych w stosunku do podmiotu;
- 5) datę wpisu i wykreślenia podmiotu z rejestru.

Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje, za pośrednictwem wojewódzkiego lekarza weteryna-

rii, Głównemu Lekarzowi Weterynarii dane zawarte w rejestrze, a także informacje o każdej zmianie stanu faktycznego lub prawnego ujawnionego w tym rejestrze.

2.6. Prowadzenie dokumentacji w gospodarstwach rolnych

Zgodnie z rozdziałem 1 część I lit. B ust. 7 i 8 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych w zakładzie hodowli zarodowej, zakładzie reprodukcyjnym oraz zakładzie odchowu drobiu prowadzi się dokumentację dla każdego stada. Dokumentacja zawiera informacje o:

- 1) dacie przywozu do zakładu i wywozu z zakładu drobiu i jaj;
- 2) przebiegu i przeznaczeniu produkcji;
- 3) zachorowalności i śmiertelności drobiu z określeniem ich przyczyn;
- 4) wykonywanych laboratoryjnych badaniach diagnostycznych i ich wynikach;
- 5) miejscu pochodzenia drobiu, firmie lub nazwie producenta, a w przypadku osoby fizycznej o jej imieniu, nazwisku oraz miejscu zamieszkania i adresie;
- 6) miejscu przeznaczenia jaj lub drobiu.

Dokumentację przechowuje co najmniej przez 2 lata od dnia rozdysponowania stada.

Zgodnie z rozdziałem 1 część II ust. 21 i 22 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych, w zakładzie wylęgu drobiu prowadzi się kartę wylęgu drobiu zawierającą informacje dotyczące każdej partii jaj wylęgowych umieszczonych w komorze lęgowej, w tym:

- 1) firmę lub nazwę producenta jaj wylęgowych, jego siedzibę i adres oraz oznaczenie formy prawnej prowadzonej działalności, a w przypadku osoby fizycznej — jej imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres;
- 2) datę dostarczenia jaj do zakładu wylęgu drobiu;
- 3) liczbę jaj wylęgowych dostarczonych do zakładu wylęgu drobiu;
- 4) datę umieszczenia jaj w komorze lęgowej;
- 5) liczbę jaj wylęgowych umieszczonych w komorze lęgowej;
- 6) liczbę jaj przemieszczonych z komory lęgowej do komory klujnikowej;
- 7) liczbę wylęgłych piskląt;
- 8) procentowy stosunek liczby wylęgłych piskląt do liczby jaj umieszczonych w komorze lęgowej;

9) liczbę zdrowych piskląt;

10) daty przeprowadzonych szczepień piskląt oraz rodzaj szczepionki użytej w tym celu;

11) miejsce przeznaczenia piskląt.

Kartę wylęgu drobiu prowadzi się oddzielnie dla jaj wylęgowych pochodzących z poszczególnych stad drobiu i przechowuje się przez 2 lata od dnia dokonania w niej wpisu.

Zgodnie z art. 69 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 6 września 2001 r. — Prawo farmaceutyczne, jeżeli tkanki i produkty zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi, to właściciele tych zwierząt lub osoby odpowiedzialne za zwierzęta są obowiązani do posiadania dokumentów weterynaryjnych produktów leczniczych o właściwościach anabolicznych, przeciwbakteryjnych, przeciwpasożytniczych, przeciwzapalnych, hormonalnych i psychotropowych, zastosowanych u tych zwierząt. Dokumenty te powinny zawierać następujące informacje:

- 1) datę;
- 2) dokładne określenie weterynaryjnego produktu leczniczego, z numerem serii i datą ważności;
- 3) ilość;
- 4) nazwę i adres dostawcy weterynaryjnego produktu leczniczego;
- 5) oznakowanie leczonych zwierząt;
- 6) okres karencji określony w pozwoleniu.

Wspomniane dokumenty lekarz weterynarii, właściciel zwierzęcia i osoba odpowiedzialna za zwierzęta przechowują przez 3 lata.

Szczegółowy sposób prowadzenia dokumentacji został określony w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2004 r. w sprawie wzoru dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi.

2.7. Dokumenty, w które zaopatruje się zwierzęta i jaja wylęgowe w handlu oraz w obrocie z państwami trzecimi

W handlu wspólnotowym, jak również przy przywozie z państw trzecich, dokumenty są wystawiane zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 599/2004 z dnia 30 marca 2004 r. dotyczącym zharmonizowanego wzoru świadectwa i sprawozdania z kontroli związanych z wewnątrzspółnotowym handlem zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 94 z 31.03.2004, str. 4; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 43, str. 354).

Pisklęta jednodniowe i jaja wylęgowe mogą być wprowadzane na rynek po zaopatrzeniu w dokumenty wysyłki lub dostawy wystawione przez właściciela stada reprodukcyjnego lub wylęgarni. Dokumenty dostawy przechowuje się przez 2 lata.

Środki transportu do przewozu zwierząt czyści się i odkaża po każdym przewozie ptaków i jaj

wylęgowych. Pisklęta i jaja mogą być przewożone z jajami wylęgowymi i pisklętami tego samego gatunku, kategorii i typu, pochodzącymi z tego samego stada, w zamkniętych pojemnikach jednorazowego użytku albo oczyszczonych i odkażonych pojemnikach wielokrotnego użytku.

Drób kierowany do uboju zaopatruje się w świadectwo zdrowia z dodatkową adnotacją o badaniach w kierunku pałeczek *Salmonella*.

Wysyłka zwierząt do państwa trzeciego odbywa się zgodnie z wymaganiami uzgodnionymi z władzami tego państwa.